

عنوان مقاله:

بررسی تطبیقی گفتگوی بلبل و باز در مخزنالاسرار نظامی و دیوان صفیالدین حلی با نگاهی به برخی ابعاد تعلیمی، غنایی و عرفانی آن در ادبیات فارسی

محل انتشار:

کنگره بین المللی زبان و ادبیات (سال: 1395)

تعداد صفحات اصل مقاله: 14

نویسنده:

سیدمحمدهادی حسینی سعادت - دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی دانشگاه زنجان

خلاصه مقاله:

نطق جانوران، گیاهان و جمادات با هم و انسان با داشتن ریشه‌های اساطیری در متون مقدس و تواریخ و آثار ادبی اقوام مختلف دارای بازتاب‌های زیادی است. برخی زمینهای طبیعی، مذهبی و سیاسی اجتماعی را از جمله زمینها و ریشه‌های این گونه گفتگوها و مناظرها دانسته‌اند. حکایات، گفتگوها و مناظرات بین حیوانات و پرندگان در قالب فابل و داستانهای کوتاه معمولا دارای پیام یا پیامهایی اخلاقی است. گفتگو، اغلب، به صورت زبان حال، در انواع مختلفی و بین موجودات گوناگونی از جماد، غیر انسان، فرشته، جن، شیطان، گیاه گرفته تا انسان در ادبیات اقوام مختلف وجود دارد، که یکی از آنها که در این تحقیق مورد بررسی قرار میگیرد گفتگوی بین بلبل و باز است که با وجود اشاراتی در آثار ادبی مغرب زمین، از منظر ادبیات فارسی و قطعهای از شاعر عرب صفیالدین حلی مورد توجه قرار گرفته است. تحلیل ادبی این گفتگوی نسبتا کوتاه در سطوح مختلف ادب تعلیمی، غنایی و عرفانی نتایج متفاوتی، اما مرتبط دربردارد؛ چون در ادب تعلیمی و متونی چون مخزنالاسرار نظامی و تا اندازه‌های دیوان صفیالدین حلی مشوق فضایل عملی و اخلاقی سکوت و خاموشی و نقد صورتپرستی است، که این امر دارای نتایج مشخصی مانند بالارفتن پایگاه اجتماعی و همنشینی با بزرگان است. در ادب غنایی هر چند موضوعات کاملا مرتبطی در دست نداریم، اما در خصوص برخی عناصر داستان به ویژه بلبل منظومه‌هایی مانند بلبلنامهها مهر تاییدی بر استحاله شخصیت بلبل از عنصری لفاظ و یاهوگو در ادب تعلیمی به شخصیت عاشقی است که در ادب عرفانی و آثار مولو بیه کمال میرسد. آنچه در آثار عرفانی، به ویژه آثار مولوی، درباره باز و بلبل مشهود است؛ موضوع کمال شخصیتی آن دو و تبدیل مصداق شخصیت بلبل است.

کلمات کلیدی:

گفتگو، ادبیات تطبیقی، نظامی، صفیالدین حلی، مولوی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/581415>

